

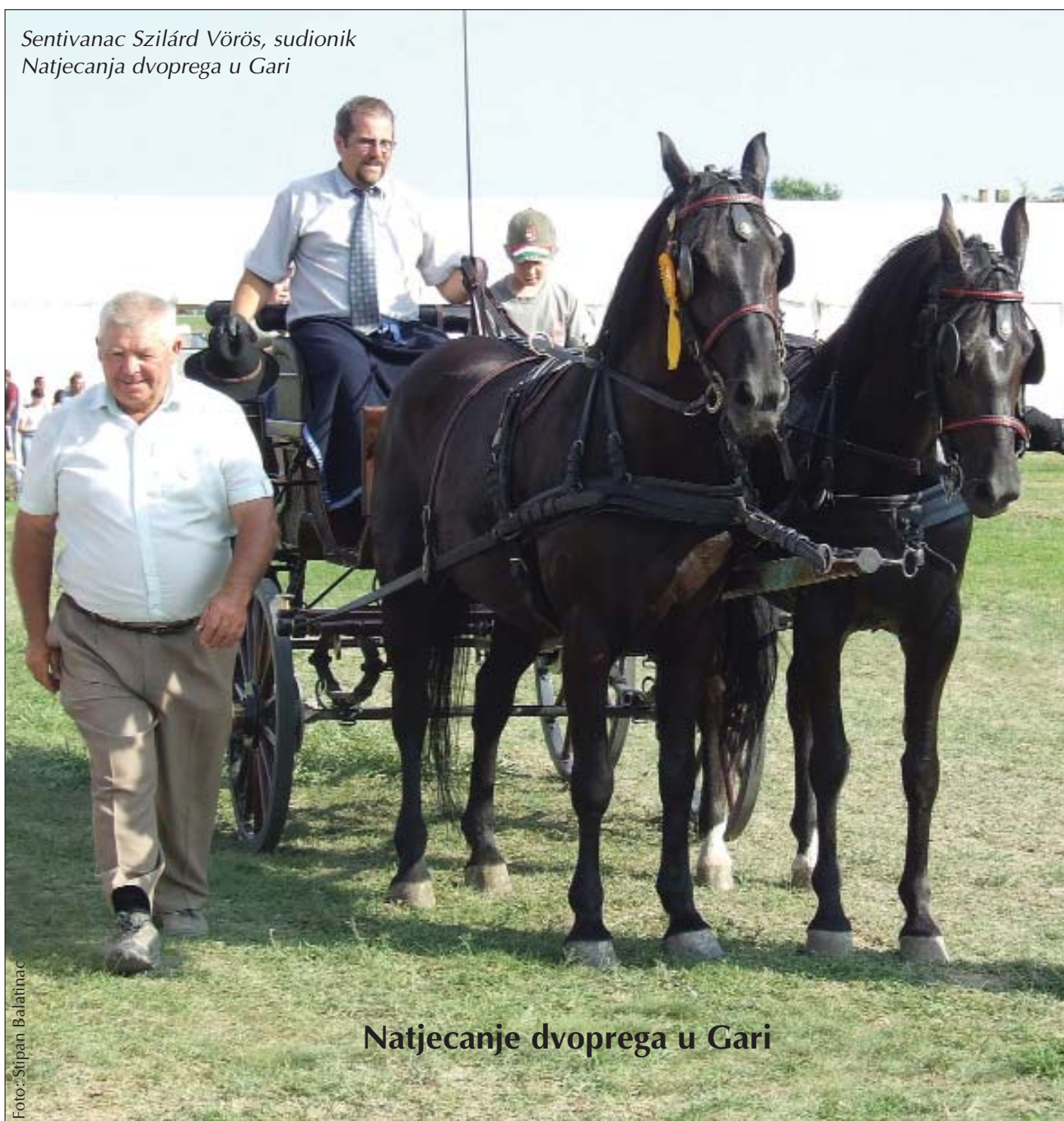
HRVATSKI

Godina XVII, broj 27

5. srpnja 2007.

cijena 100 Ft

*Sentivanac Szilárd Vörös, sudionik
Natjecanja dvoprega u Gari*

Natjecanje dvoprega u Gari

Foto: Stipan Balatinac

Komentar

Za koga pišemo?

Sve češće se pitamo za koga pišemo i tko je onaj tko nas čita. Ne mislim ovdje na naš tjednik, nego na svekoliki izdavački produktum jedne manjine, pa tako i hrvatske u Mađarskoj? Izdavaštvo nam je posljednjih godina na dobrome putu. Iako se žalimo i kukamo na sve strane, ipak nekako uspijevamo godišnje postati bogatiji za nekoliko novih izdanja, ali se pri tome sve češće pitamo tko to čita?

Nedavno sam sudjelovala šopronskom okruglom stolu koji je imao nadnaslov važnost pisane riječi kod Hrvata u okolini Šoprona. Tema je široka, a može se i proširiti. Izneseno i zaključci su primjenjivi na svaku manjinu, tako i na Hrvate u Mađarskoj. Čita li samo elita naše izdavačke proizvode ili i narod? A što je s narodom koji u svojoj sredini govori svojim mjesnim idiomom. Što on čita? On polako, ali sigurno izumire, a mi danas imamo u školi djecu koja počinju učenje jezika od nule. Treba ih dobro naučiti hrvatski standardni jezik, zaključili su to i predstavnici gradišćanskih Hrvata na ovome skupu. Budućnost je u dobrom poznavanju standarda. Emocije stavimo na stranu i priznajmo sami sebi kako se na osnovnu stanicu društva obitelj u očuvanju nacionalnoga identiteta jedva može računati, razbila se, ostala nam je tek škola. Imamo li mi škole i u njima govornike koji su spremni i znaju izvršiti ove teške zadaće. Imamo mi folklorne skupine koje plešu i pjevaju, čak i dva plesno-tamburaška tabora, ali ne znam jesmo li shvatili i jesu li to shvatili naši učitelji i kulturni djelatnici, političari: ako želimo opstati, nije dovoljno popeti se na pozornicu i obući nošnju. Moramo naučiti jezik ako želimo plesati i u sljedećoj generaciji, jer inače i Kineza možemo obući u našu nošnju. Ako se jedna manjina, ne daj Bože, sveđe samo na folklor, onda je to njezina smrt, zaključili su intelektualci, među njima i akademik u Šopronu. Asimilacija je nesmiljena, jedina je šansa opstanka takozvana asimetrična dvojezičnost, koje danas nema, pa i onda ako je ona temeljena ili je temeljimo na gospodarskim interesima. Jer danas se nalazimo u vremenu borbe, borbe za jezik, borbe za opstanak jezika i nas samih. Izgubimo li jezik, i mi smo izgubljeni, jer jezik je prvi i najvažniji čimbenik samobitnosti, koji moramo naučiti i znati posredovati na najvišoj razini.

Branka Pavić Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Gordon Brown novi je britanski premijer, a nogometaši Croatije iz Toronta pobjednici su 1. svjetskoga prvenstva hrvatskih iseljeničkih klubova održanoga u Zagrebu. Rusi planiraju umrežiti Europu, posebice njezin jugoistočni dio svojim plinom, a u Budimpešti je održana sjednica Zemaljskog odbora Saveza Hrvata u Mađarskoj. Što je ono što nas poglavito zanima u tjedniku Hrvata u Mađarskoj? S obzirom na dob naših čitatelja, njihovu obaviještenost, stupanj obrazovanja, interese, vjerujem kako bi Martinčani najradije od ponuđenih tema izabrali upravo onu koja se bavi proslavom Ivanja u njihovom selu.

Žetva je u punom jeku, blagdan Gospe Srpnice je iza nas, svoju zaštitnicu častili su molitvom i bošnjački Hrvati u Udvaru. Priroda kao da je izmakla našem nadzoru, globalno zatopljenje nas plaši sa svojih 50 stupnjeva u Ateni. Umro je bard hrvatskoga pjesništva Dragutin Tadijanović. Novi ombudsman za nacionalne i etničke manjine stupio je na svoju dužnost, dok mi čitamo zanimljivi intervju koji je dao bivši ombudsman. On zaključuje kako u Mađarskoj i nema ispravne manjinske politike, kako je asimilacija nesmiljena i kako danas mađarsku

politiku zanima tek jedna etnička zajednica. Prema ombudsmanu promjena manjinskog zakona državno je sankcionirana prijevara.

Po njegovu mišljenju u praksi ne postoji manjinska autonomija, nacionalne manjine su onemogućene, programi zbivanja su samo iluzije. Pročitajte u našem tjedniku prijevod intervjua koji je Jenő Kaltenbach dao za mađarski tisak (www.fn.hu), 12. lipnja,

novinarke Ágnes Angyal. Ljeto je vrijeme kada i ja radije sjedam u automobil nego zimi. Putujući cestama koje nas vežu, ovih mjeseci zaključila sam kako u povezivanju geostrateškoga prostora u jednu gospodarsku cjelinu od Panonije do Jadranskoga mora moramo još puno toga učiniti. Hrvati grade ceste, mostove, vijadukte, tunele brzinom koja zadivljuje, i glavne i prilazne, dok mi moramo vjerovati kako će naš M6 biti sreden do 2011. godine, dionice M7 u očajnom su stanju, a i termini koji se vežu uz koridor V/C u povezivanju Baltika i Jadrana tek su teorija. Dobar je znak početak radova na zajedničkom mostu preko Mure. Ceste su one koje nas vežu, koje nas vode cilju i na kojima danas počiva europska budućnost.

Branka Pavić Blažetin

Erika Németh u Petrovom Selu

BUDIMPEŠTA – Vijeće Europske Unije na svojem zasjedanju 26. lipnja raspravljalo je i o položaju manjina u Republici Mađarskoj. Vijeće Europe skrenulo je pozornost mađarskom Parlamentu neka čini više za očuvanje jezika nacionalnih i etničkih manjina u prvom redu putem potpore dvojezičnim školama. Vijeće smatra kako je manjinama potrebno više sredstava koja bi trebalo izdvojiti za one škole u kojima se nastava odvija dijelom ili na jeziku nacionalnih manjina. Jezici nacionalnih manjina trebali bi imati i veću ulogu u medijima, naglašava se u prihvaćenoj odluci Vijeća Europe. Po analizi stanja sa strane mađarske Vlade, povoljno je što je od ove godine u sklopu Mađarskog radija na tzv. kanalu MR4 počelo emitiranje programa nacionalnih manjina u znatno proširenome vremenskom terminu.

Informativno spravišće zavolj južnogradišćanskih škol Erika Németh u Petrovom Selu

Na II. susretu manjinskih ustanov u Baji Erika Németh, glavna ravnateljica Glavnoga odjela za nacionalne i etničke manjine pri Uredu predsjednika Vlade, je rekla da se „na licu mjesta želji upoznati s djelom i problemi manjinskih institucij“. Na ovo nisu dugo morali čekati u Petrovom Selu, pokidob na poziv Seoske samouprave je ona prošle srijede, u pratnji suradnika i nadležnoga referenta za hrvatska pitanja u spomenutom odjelu, Martina Ispanovića, dospila u Petrovo Selo. Pred zgradom Dvojezične škole visoke goste su pozdravili predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp, načelnik Petrovoga Sela Mikloš Kohut, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Čaba Horvath ter direktorica mjesne Dvojezične škole Edita Horvat-Pauković. Na ov susret su u dodatku još bili pozvani poglavar Narde Zsolt Somogyi, prvak Gornjega Četara Attila Kratochvill, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave u Gornjem Četaru Jožef Šaller ter notarušica Eszter Horváth, i to s razlogom jer oni su najbolje znali referirati o nesložnosti održavateljev četarske škole u sudbonosnom pitanju spomenute ustanove. U uvodu skupa je domaća školska direktorica predstavila uspješno djelovanje Dvojezične škole, a detaljno je govorila o tom kako je dvakrat nutradano naticanje za proširenje školske zgrade i za gradnju sportske dvorane. U prvom slučaju je odbijeno naticanje, a na drugo nisu ni odgovor dobili. Petrovisku školu, kako smo i čuli, ipak bi morali začeti, što naliže budućnosti, smatrati školskom bazom u cijeloj okolici, štoveć ako bi konačno došla do završne željene obnove i pregradnje. Peršonski uvjeti su jako dobri, škola je dovoljno opremljena. Državna normativa donese samo 36 milijun forintov, dokle je školski proračun od 68 milijun forintov. Neprekidna skraćenja, posebno u školskom financiranju, otežavaju i ovde situaciju. Petroviska direktorica je istaknula da Hrvatska državna samouprava i Izdavačka kuća Croatica po mogućnosti jako čuda pomažu i nadalje je njev cilj da se održi kvalitetna dvojezična nastava u školi ter da se osiguraju materijalna sredstva za nepačeno podučavanje. Martin Ispanović je dodao da je Glavni odjel za nacionalne i etničke manjine i dosad stao u jako dobrom kontaktu sa selom i većputi je ponudio za školsku obnovu i konkretne potpore (pri staroj školi pri izmjanjanju krova, oblokov i pri moderniziranju rasvjetljenja). Mišo Hepp je naglasio da Petrovo Selo raspolaže stvarnim rezultatima i problemima, ali ova je zajednica jako priznata i cijanjena u krugu Hrvatov u cijeloj Ugarskoj. Glede sačuvanja kulture, tradicij, jezika, naravno, veliku ulogu odigrava i škola. „Kade nestaje škola, tamo se tečno degradira žitak“ – se je glasno pobrinuo predsjednik HDS-a za ona mala naselja ka silom prilik

Ravnateljicu Glavnoga odjela za nacionalne i etničke manjine su dočekali u Petrovom Selu (sliva) načelnik sela Mikloš Kohut, predsjednik mjesne Hrvatske manjinske samouprave Čaba Horvath ter Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave

morat će zaprijeti svoje škole. Liktar Petrovoga Sela Mikloš Kohut je ovput govorio i o problematiki starije školske zgrade ka je u vlasništvu Crikve ter koja vridi 46 milijun forintov. No, ti pinezi čekaju još vik „na iskup“, pokidob dosad još svenek nij državne garancije za proširenje školske zgrade, za tu veliku investiciju od 420-450 milijun forintov. Zvana toga vrime sve bolje stišće održavatelja i ustanovu jer do 2009. ljeta školari moraju napustiti, po dogovoru, dosadašnju školsku zgradu kade sada se uču dica od 1. do 4. razreda. U slučaju proširenja novije školske zgrade nij isključeno da bi petroviska škola mogla postati prosvjetni narodnosni centar cijele mikroregije. Pri ovoj točki diskusije su se priključili i zastupnici drugih sel (Narde i Gornjega Četara) ki su informirali diozimatelje foruma o dilemi oko četarske škole, koj su se prošloga tajedna još grozili nove pogibelji. Školu, ku pohadja 136 dice i održava ukupno pet naselj, a u njoj se podučava tajedno u pet uri hrvatski i nimški jezik, pojedini zastupnici bi htili spojiti s ugarskom školom Gencsapátija. Ovo selo se nalazi od Gornjega Četara 30 km, i od septembra se predaje u ruke održavatelja Sambotelske mikroregije. Na prijedlog šičkoga i pornovškoga načelnika, ako bi četarska škola ulazila pod školu Gencsapátija, tih sedam milijun forintov koji sad falu iz školskoga proračuna dodala bi Mikroregija. Nardarski i četarski poglavar, kot i njevi zastupnici su, naravno, bili protiv da škola ka se bori za očuvanje materinske riči dvih narodnih grup, projde pod jednu ugarsku školu i zame na se nesigurnu budućnost. Erika Németh se je te srijede temeljno suočila s brojnim problemima u svezi dvih južnogradišćanskih škol, a poslije školskoga foruma se je uputila prema Prisiki da pogleda, jur u završnoj fazi, Vjerski i crikveni muzej Hrvatov.

-th-

OSIJEK – U Hotelu Osijek 28. lipnja održana je konferencija pod nazivom „Međuopćinska suradnja – preduvjet uspješnosti i decentralizacije – konferencija o međuopćinskoj suradnji u Hrvatskoj i inozemstvu s primjerima dobre prakse i novim idejama“ u organizaciji Hrvatskog instituta za lokalnu samoupravu te Nizozemskog udruženja gradova i općina VNG-a. Cilj je konferencije predstaviti različite preduvjete potrebne za ostvarenje određenih modela suradnje, modele kakvi postoje u Republici Hrvatskoj i inozemstvu, razinu potrebne institucionaliziranosti, i naravno, primjere najbolje prakse iz neposredne okolice. Konferenciji su sudjelovali predstavljači iz Slavonije, ali i iz Varaždina, Zagreba, Zaboka, Dubrovačko-neretvanske županije, te iz Mađarske i Nizozemske.

SALANTA – Izaslanstvo sela Salante, na čelu s načelnikom Zoltánom Dunaijem i predsjednikom tamošnje Hrvatske samouprave Mijom Štandovarom, 27. lipnja sudjelovalo je proslavi Dana općine Strizivojna. Veze između Salante i Strizivojne prijateljske su i dugogodišnje, pa je i ovaj susret pridonio njihovoj daljnjem jačanju i organiziranju.

KAŠAD – U tom selcu na granici, 7. lipnja na novoizgrađenom trkalištu održat će se prvo natjecanje dvoprega. Natjecanju će sudjelovati i naši Hrvati koji su vješti u ovoj disciplini, vlasnici prekrasnih konja i dvoprega iz Kašada i Mohača.

BUDIMPEŠTA – U ponedjeljak, 2. srpnja, novi manjinski ombudsman stupa na dužnost, donosi mađarski tisak. Ernő Kállai, ombudsman za prava nacionalnih i etničkih manjina, čije je ime Parlamentu na glasovanje predložio predsjednik Republike Mađarske László Sólyom – iako su predstavnici 12 nacionalnih i etničkih manjina imali ime svojega kandidata – imenovan je na ovu odgovornu dužnost i obavljat će je sljedećih šest godina. Parlament je 11. lipnja izglasovao povjerenje Kállaiju s 362 glasa za i s 14 glasova protiv. Podrijetlom Rom, politolog, profesor, pravnik i istraživač Ernő Kállai, suradnik Mađarske akademije znanosti, naslijedio je na ovoj dužnosti Jenőa Kaltenbacha koji je dužnost manjinskog ombudsmana obnašao punih 12 godina.

Sporazum o suradnji

Na redovitoj sjednici Skupštine Baranjske županije 27. lipnja, u svečanim okvirima potpisan je sporazum između Skupštine Baranjske županije i Hrvatske županijske samouprave Baranjske županije.

Sjednica Skupštine obilovala je nizom tema; među njima potpisan je i dokument o suradnji Skupštine Baranjske županije s manjinskim županijskim samoupravama koje su utemeljene u županiji nakon manjinskih izbora. Tri manjine ostvarile su zakonsko pravo utemeljenja županijske razine samoupravljanja: Romi, Nijemci i Hrvati. U Baranjskoj županiji najviše manjinskih samouprava imaju Romi, potom Nijemci, a treći su po Hrvati s 33 mjesne manjinske samouprave.

Na sjednici Skupštine Baranjske županije prihvaćen je sporazum o suradnji županijske i županijskih manjinskih samouprava, koje je u ime županije s njihovim predsjednicima potpisao predsjednik Županijske skupštine János Hargitai. Pozitivan je to primjer i model brige za županijsku manjinsku razinu samoupravljanja kojoj je promijenjeni Izborni zakon otvorio put, ali pri tome nije specificirao načine njezina financiranja te okvire djelovanja i nadležnosti.

Skupština Baranjske županije, u dogovoru s predsjednicima i članovima triju županijskih manjinskih samouprava, izradila je konkretne točke sporazuma o suradnji osiguravajući pritom i uvjete za njihov rad. Romska, Njemačka i Hrvatska županijska manjinska samouprava dobile su svoj ured u zgradi Skupštine na Széchenyijevu trgu br. 9, s potrebnom infrastrukturom (namještaj, računalo, pisač, telefon, internet ...), što je uz državnu potporu od 640 tisuća forinti siguran oslonac za rad. Uz to je u dogovoru s predsjednicima i članovima županijskih

Mišo Šarošac
i János Hargitai

manjinskih tijela izrađen sporazum o suradnji te je podijeljena svota od deset milijuna forinti između triju županijskih manjinskih samouprava, u skladu s objektivnim kriterijima (popis pučanstva, broj upisanih birača u biračke popise, broj utemeljenih samouprava odnosno broj elektora ...).

Tako su po tim kriterijima Hrvati od deset milijuna forinti za svoje potrebe za 2007. godinu dobili 2.372.000 forinti, time da im je trebalo pripasti nešto manje po navedenim kriterijima, ali su u dogovoru s Romima i Nijemcima dobili više. U ime Hrvatske samouprave Baranjske županije sporazum o suradnji s predsjednikom Skupštine Baranjske županije Jánosom Hargitajem potpisao je

predsjednik Mišo Šarošac u nazočnosti dopredsjednika Mije Matovića. Hargitai je istaknuo kako se nada da će i druge županije u kojima su utemeljene manjinske županijske samouprave uskoro slijediti primjer Baranje.

Po slovu sporazuma manjinska samouprava sudjeluje u donošenju odluka i u radu Županijske skupštine i u njezinim Odborima. Županijska skupština pomaže stručnim savjetima rad manjinskih samouprava; potiče društveni rang manjinskih samouprava; izgrađuju partnerskih veza; predsjednik manjinske samouprave ima pravo sudjelovanja radu Skupštine i davanja savjeta u svim pitanjima važnim za manjinu; osigurava se protok informacija; sudjeluje u radu međunarodnih radnih grupa; podupire natječaje, primjerice u sklopu programa Nacionalnoga razvojnog plana 2007. – 2013.; upoznaje manjinske samouprave s međunarodnim dokumentima te stručnom literaturom o nacionalnim i etničkim manjinama; organiziraju zajedničke programe kulturnoga sadržaja, zajednički forumi ...

Po točkama ugovora o suradnji, suradnja se odvija na nekoliko područja: osiguravanje tehničkih uvjeta za rad, financijska potpora, pravo sudjelovanja u radu Skupštine i njezinih odbora, stručna pomoć, a potom je u petoj točki sporazuma specificirana suradnja kroz pojedine županijske ustanove, arhiv, muzej, knjižnica, manjinska zaklada, odbor za manjine ... te obveze obadviju strana, po slovu sporazuma, na području obrazovanja, kulture i inih područja.

Branka Pavić Blažetin

Hrvatski dani u Šopronu

U organizaciji Šopronskoga hrvatskoga društva te uz pomoć Hrvatske samouprave grada Šoprona, na čelu s motorom pokretačem svih hrvatskih aktivnosti u tome gradu, Koljnofcem dr. Franjom Pajrićem, u Šopronu su od 22. do 24. lipnja održani peti Hrvatski dani. Trodnevna manifestacija obilovala je bogatim i raznovrsnim sadržajima u kojima su svi naraštaji i svi mogući interesi mogli naći djelić za sebe i svoju dušu. Ispovjediti se o stanju i problemima očuvanja Hrvatstva na ovim prostorima, nesmiljenoj asimilaciji, važnosti jezika i pisane riječi, odnosu standarda i dijalekta, povijesti, ulozi medija, do suznih očiju uz tamburaše iz Markuševca, folklorashe i pjevače iz Našica, nastupa mnogobrojnih vrsnih tamburaša i folklorashe, izložbe i mnogočega drugoga.

Hrvatski šopronski dani otpočeli su u petak promocijom materijala buduće knjige o gradu Šopronu na kojoj već treću godinu zaredom rade: Nikola Benčić, Imre Tóth, András Kris i Imre Sarkady, a koja bi trebala ugledati svjetlo dana u rujnu ove godine u izdanju Croatice Kht. Nakon prikaza građe buduće knjige i razgovora na istu temu, uslijedio je zajednički koncert Danijele Pintarić i šopronskoga Várady Jazz trióa u Konferencijskom središtu Ferenc Liszta.

Subota je bila u znaku okrugloga stola naslova: Važnost pisane riječi kod Hrvata u okolici Šoprona uz sudjelovanje uzvanika iz Austrije, Hrvatske i Mađarske raspravljalo se o aktualnom jezičnom, ali i političkom, školskom, kulturnom, medijskom i inom trenutku u prvom redu gradišćanskih Hrvata u Austriji, a potom i u Mađarskoj. Moderator i organizator okrugloga stola Franjo Pajrić, uz pomoć Nikole Benčića, Ive Sušića, Petra Tyrana, Sanje Vulić, Sanje Kozlice, Branke Pavić Blažetin, Stjepana Blažetina, Đure Vidmarovića, Mirka Berlakovića, Silvije Lučevnjak, dotaknuli su se niza važnih tema i dilema. Pajrić je između ostaloga naglasio kako mu je namjera u prvom redu raspravljati

o učinkovitosti učenja hrvatskoga jezika, i to u budućoj dvojezičnoj koljnofskoj školi. Kako steći što učinkovitije znanje jezika u njoj. Zaključeno je da je u nastavu najbolje uvesti takozvani «mekši» južni standardni jezik pri čemu se podrazumijeva hrvatski standardni jezik i na njegovu znanju i poznavanju obogaćivati ga potom s gradišćanskim odnosno koljnofskim govorom. Pri tome u prvom redu treba najprije pružiti pomoć odgajateljicama i učiteljima, a to bi se najbolje moglo ostvariti uz pomoć izvornoga govornika takozvanoga «native speakera» koji bi stalno bio u školi i potaknuo cijeli kolektiv na svakodnevnu uporabu hrvatskoga jezika. Tako bi, po Pajriću, djelatnici škole mogli za godinu-dvije svoje jezično znanje podići na razinu, pa bi njime lako mogli ostvariti i moguću dvojezičnu nastavu.

Među temama okrugloga stola govorilo se

o pisanoj riječi i njezinu datiranju kod gradišćanskih Hrvata, o pismenosti u pojedinim razdobljima, ulozi svećenika i inteligencije, trgovcima u XVI. stoljeću, o XVII. stoljeću i tiskanju knjiga, dopisivanju Zrinskog i Wittnyédyja, Fickovoj Hiži zlata, Mihovilu Nakoviću, Našim novinama, Hrvatskim novinama, Hrvatskom glasniku, kalendarima, izdavaštvu, problemima školstva, dvojezičnim školama i dvojezičnim izdanjima, o šopronskom arhivu kao neistraženom blagu hrvatskih izvora ... U poslijepodnevnom satima istoga dana načelnici grada Šoprona i Našica, Tamás Fodor i Krešimir Žagar, u Konferencijskom središtu Ferenc Liszta otvorili su izložbu „Pejačevići, obitelj između Našica i Šoprona“. Izložbu je postavila ravnateljica našičkoga muzeja Silvija Lučevnjak, a suradnja će se nastaviti u Našicama s izložbom o arhitektu Ferencu Stornu. Istoga dana navečer u pivnici Corvinus na glavnome šopronskom trgu, gdje je tekao festival frankovke, nazočne šopronske Hrvate i njihove prijatelje zabavljali su tamburaši iz Markuševca i Zagreba, mladi dečki sastava „Od srca do srca“.

Trećega dana šopronskih Hrvatskih dana nastavljen je okrugli stol, u poslijepodnevnom satima održana je misa u crkvi svetoga Mihovila gdje počivaju članovi obitelji Pejačević, a potom je slijedila folklorna kavalkada na šopronskome glavnome trgu, bogati folklorno-kulturni program u kojem su sudjelovali tamburaši i pjevači iz prijateljskih Našica, novoutemeljeni trodržavni Međunarodni folklorni ansambl gradišćanskih Hrvata, tamburaši iz Šoprona i Koljnofa, Ženska klapa Golubice iz Koljnofa te, naravno, tamburaški orkestar „Od srca do srca“ iz Markuševca. *Branka Pavić Blažetin*

Loš položaj manjinskog obrazovanja

Predsjednik Skupštine Njemačke državne samouprave Otto Heineck izjavio je za dnevni list Népszabadság kako se u zadnjih desetak godina naglo pogoršalo stanje u manjinskome njemačkom obrazovanju. Tako su Nijemci, kaže Heineck, početkom devedesetih godina imali pedesetak njemačkih dvojezičnih škola, a danas ih imaju tek polovicu od toga broja. Istodobno državna normativa se smanjuje, točnije, jedva da se povećava, i nitko ne provjerava je li se novac koji se upućuje samoupravama odista usmjerava za potrebe manjinskog obrazovanja. Danas, kada prijeti opasnost zatvaranja velikom broju škola pa i onima u kojima se odvija nastava na jezicima manjina, postoji opasnost da će doći do ukidanja i gašenja takozvanih manjinskih ustanova odnosno škola u kojima se odvija i nastava na jezicima manjina, kazao je Otto Heineck. On upozorava kako manjinsko obrazovanje ide s dodatnim troškovima.

BOJEVO – U organizaciji mjesne samouprave Bojeva (Bolhó) i uz pomoć Hrvatske samouprave na čelu s Josom Solgom, u tom je podravskom mjestu 30. lipnja održan Dan sela. Proslavi Dana sela, kako nas je izvijestio predsjednik Hrvatske samouprave Joso Solga, nazočilo je i izaslanstvo Podravske Sesveta iz Republike Hrvatske, s kojim naseljem Bojevo želi uspostaviti prijateljske veze. Načelnik Bojeva Ádám Horváth podupire suradnju Bojeva i Podravske Sesveta.

Crkva u Bojevu

Iz mađarskog tiska (www.fn.hu, Ágnes Angyal)

Kaltenbach: Nestale su nacionalne manjine

Jenő Kaltenbach nakon 12 godina, 1. lipnja, oprostio se od svoje titule parlamentarnog povjerenstva nacionalnih i etničkih manjina. Prema ombudsmanu preinaka Manjinskog zakona državno je sankcionirana obmana. Po njegovu mišljenju u praksi ne postoji manjinska autonomija, nacionalne manjine su onemogućene, programi zbivanja su samo iluzije.

Nakon 12 godina opraštate se od funkcije. Što mislite u tom trenutku je li napredovao položaj manjina u Mađarskoj? Možete li govoriti o pozitivnim ili o negativnim tijekovima?

– Po mom iskustvu, bilo je vrijeme kada se osjećao neki uspon. To se ne odnosi samo na manjinska prava nego općenito na prava slobode. To nije iznenađujuće: sve promjene, preuređenja započinju zacrtavanjem uzvišenih ciljeva, puni smo idealizma, naivnosti, ali u svakodnevici saznajemo da u ostvarivanju ciljeva nailazimo na niz prepreka. Ono što iz tog ispadne, nikad nije idealno. Do kraja 90-ih godina već se znalo, primjerice, da se neće ostvariti parlamentarno zastupništvo manjina, Manjinski zakon ne funkcionira tako kako bismo voljeli. U posljednje vrijeme manjinsko pitanje gubi na svom ugledu, ali ne na značaju. Prema trenutnom stanju postalo je «monumentističan». Danas politiku zanima jedina manjina, a to su Romi. No ne zbog želje za rješavanjem njihovih problema, nego misle da je ova skupina politički čimbenik, dakle njihove glasove treba pridobiti. Svaka velika stranka učini neke geste da druga ne uspije dobiti prednosti. U rukama drugih manjina nema takav adut.

Onda kakvi interesi djeluju?

– Samo čvrsti politički interesi su važni. U demokraciji prema načelima ne bi se trebala održati samo napisana pravila nego, kao u nekom salonu, ima stvari koje nije pristojno učiniti ni onda ako to nije napisano na ulaznim vratima. Ima vrlo mnogo nenapisanih pravila koje ne treba (moguće je) upisati u zakonik jer svatko treba da zna da u «salonu demokracije» određene stvari ne smiju se raditi jer suprotno učinjeno već nije «salon demokracije». Osjećam sve jače kako nenapisano pravilo ne funkcionira.

Što mislite o preinaci, modificiranju Manjinskog i Izbornog zakona, o uvođenju registracije? Je li Parlament krenuo dobrim putem pri prihvaćanju tog zakona?

– Zna se da sam se ja do kraja suprotstavljao tom rješenju. Tu se nije radilo o

registraciji, jer to bi značilo da bi se u osobnu iskaznicu upisala pripadnost narodnosti, nego radilo se o tome da ostvarimo časnost, stanje odgovarajuće pravima, odnosno neka samo oni imaju prava koga utemeljitelj zakona ovlašćuje. Ustav jednostavno formulira: pravo na izbor ima samo osoba koja pripada manjinskoj zajednici. Određivanje toga obveza je države, ali preinaka 2005. g. prijašnjoj nemogućoj situaciji ništa nije pomoglo, nego sasvim suprotno. To je stanje državno sankcionirane prevare. Naime, ako netko ode bilježniku da ga primi na listu, bilježnik nema nikakva prava da provjeri ispravnost molbe. Osobu mora primiti i onda kada zna da određena osoba nema nikakve veze s manjinama. Ovaj sustav ne odgovara ni najminimalnijim zahtjevima ustavnopravne države. Predlagao sam da odluku povjerenstvu zajednicama. To funkcionira npr. u Sloveniji, na zadovoljstvo tamošnjih Mađara, a i u Skandinaviji tamošnjih Samika. Obično na svakome poštenom mjestu gdje su uveli kulturnu autonomiju manjina, gdje je samoregistriranje, dakle po osnovi određenih načela zajednica selektira između lutilica i nelutilica. Naravno je stvar, barem ja tako mislim, da u tome zajednica ima pravo izreći svoje mišljenje. Ako netko želi sakupljati markice, onda udruga filatelista odlučuje o njegovu uclanjivanju, a prema ustavu «ustavnopravnom činitelju» nije dana ta mogućnost. To je skandalozno.

Je li bi bilo rješenja ako bi manjine dobile mjesto u Parlamentu?

– Prema ustavu one bi morale dobiti mjesta, i to karakterizira stanje da uopće trebamo postaviti pitanje je li to opravdano. Zašto se to nije ostvarilo, trebalo bi pitati političare.

Što mislite, što je najveći problem, gdje ima najviše posla? Što će biti zadatak Vašeg nasljednika?

– Jedan od najvažnijih jest da ustanova održi svoj dobar glas. Vrlo je važan zadatak da konačno u Mađarskoj bude manjinska autonomija, jer trenutno ona stoji na strpljivim papirima. Treba ostvariti one ciljeve i vrijednosti koje su po stavkama nabrojani u zakonu i u Ustavu. Treba smanjiti daljinu između prava na papiru i stvarnosti. To je ozbiljan zadatak. Ali što se tiče jednakosti načina postupanja vrlo smo daleko od onoga što bismo željeli postići.

Koji su bili najčešći problemi s kojima su se Vama obraćali građani?

– Karakteristično je obraćanje članova skupina koje su u neprilici, najviše Romi. Polovica ili dvije trećine od pristiglih pritužaba potječe od njih. Tužili su se ponajprije na negativni način pristupa prema njima. Preostalu trećinu predale su nacionalne manjine. Nejednakosti vrlo su velike. Ako se u Mađarskoj rodi dijete, i to u romsku obitelj, život mu je od samih početaka na sasvim drugoj crti nego neromske djece. Ne kažem da kod neromske obitelji nema bezizlaznih položaja, ali omjeri se ne mogu uspoređivati. Romsko se dijete rodi u takvu okolinu koja raspolaže nizom strašno nepovoljnih uvjeta s kojim mu je izgled vrlo smanjen. Počnimo s uvjetima stanovanja. Ako netko odraste u duplji, gdje nema ni minimalnih higijenskih uvjeta, gdje je svakodnevna prehrana ozbiljan problem, nije teško uvidjeti kakve će negativne posljedice ti problemi imati. Tijekom života teškoće kumuliraju. Velik dio djece i ne doprije u dječji vrtić, a u školi negativno ponašanje prema njima izvor je niza konflikata. Ti će ljudi kroz cijeli život osjećati nedostatke na raznim poljima. Ali kada odrastu, okolina će od njih naglo zahtijevati isto takvo izvršenje zadataka kao od onih koji su u boljem položaju. Mislim da to proturječe ne možemo razriješiti.

Kakvo rješenje savjetujete?

– Pravedniju raspodjelu, ciljane programe, čiji utjecaj učestalo pratimo. Sa zamislama i prividnim programima već nam je pun kofer. Ovi programi imaju vrlo nisku razinu djelotvornosti. Onomad su Bálint Magyar i njegovo ministarstvo s vrlo dobrom namjerom započeli uvođenje jednoga desegregacijskog paketa poduzimanja mjere. Još je i novaca dao za to. No kada smo lani pregledali kako funkcionira ovaj sustav, uvidjeli smo da se škola sama ne može nositi tim problemom. Škola je samo otok u onome moru odakle dolaze utjecaji. Škola se ne može promijeniti uz sprečavajući utjecaj društva. Škola je posljedica segregacije, manifestacija jednog fenomena društva. Uzroci dolaze iz okolnoga svijeta škole.

Tijekom 12 godina ima li neki napredak glede manjina?

– Ono što sam do sada rekao, bile su kritike, ta zna se da sam ja javni kritičar, ali to

ne znači da nisu učinjene pozitivnosti. Rodio se Manjinski zakon koji barem u svom naslovu nosi riječ autonomija, i to je golema stvar u odnosu na prijašnje stanje. Do kraja 20. stoljeća nisu ni htjeli čuti o autonomiji manjina ni u kakvom obliku, ni priznati da su manjine kolektivni entiteti, da osim individualnog prava imaju i kolektivna. Ili mogao bih spomenuti više puta modificirani zakon o odgoju i obrazovanju, da je ušla zabrana segregacije ili da je nastao zakon o jednakosti načina postupanja. Europska unija prihvatila je etničku direktivu. Spoznali smo probleme, i protiv njih dobro ili loše pokušamo nešto učiniti i priznajemo i ova dostignuća.

Poboljšao se ili pogoršao položaj manjina u posljednjih godina?

– Svatko govori o tome na kakvu diskriminaciju nailaze Romi, to je opravdano, o tome treba govoriti. Međutim, usput gubi se činjenica da su se u Mađarskoj nacionalne manjine gotovo potpuno likvidirale, asimilirale. Položaj nacionalnih manjina, što se tiče njihova identiteta, vrlo je kritičan. Opasnost njihova nestanka je očit. Kulturni život Slovaka i Nijemaca samo je povijesna uspomena, jer ove zajednice utjecajem vanjskog pritiska u tolikoj su se mjeri asimilirale da je ta vrijednost na rubu nestajanja.

Njih ne okružuje ona vrsta negativnoga svijeta o čemu smo govorili kod Roma, ali neka pokuša netko u javnom životu svoj nacionalni identitet dosljedno zastupati. Isto tako će nailaziti na zid kao što to vidimo kod Roma.

Očigledni su podaci rezultata jednog nedavno napravljenoga sociološkog istraživanja o narodnosnim školama. Pogledali su među djecom koliko pripadnika njemačke nacionalne manjine i djece polaznika u narodnosnu školu govori kod kuće sa svojom mamom njemački. Prema odgovorima 97 posto djece razgovara mađarski.

Prema vašemu mišljenju postoji li rasizam u Mađarskoj? U roku 12 godina kako se mijenjalo stanje?

– Prema istraživanjima nije se smanjilo negativno ponašanje prema Romima, bolje rečeno, stagnira ili je valovito i u tome medije imaju golemu ulogu. Nakon slučaja u Olszliszkiju zacijelo se pojačala odbojnost prema Romima, odonda možda se smanjila. No moram dodati da nije takvo stanje samo u Mađarskoj, nego i u okolnim državama, ali ima jedna važna razlika u tome kako rukovodimo taj problem. Ima takvih zapadnih zemalja gdje političke klase rasizam na najodlučniji način isključuju, marginaliziraju. Kod nas to nije toliko jednosmisleno.

Nakon 12 godina kako dalje? Prihvaćate li nadalje javni ured?

– Tijekom 12 godina obnašati javnu dužnost u Mađarskoj na zadovoljstvo svih, ozbiljan je nedostatak.

Prevela:
Bernadeta Blažetin

MIŠLJEN – U tome baranjskom selu djeluje Hrvatska manjinska samouprava na čelu s Arnoldom Baričem. U Mišljenu, u selu s nekih 5000 stanovnika, koji želi dobiti naslov grada, 17. lipnja u sklopu cjelodnevnih sadržaja održana i kulturna večer u sklopu koje su nastupili članovi KUD-a Ladislava Matuška iz Kujinja i Semelja te plesači KUD-a Baranja iz Pečuha.

SENANDRIJA – U povodu svečanog otvaranja Senandrijskoga ljetnog festivala samouprava toga grada i tamošnje Novo kulturno društvo priredili su tradicionalno Ivanjdansko veselje koje je održano u nedjelju, 24. lipnja, na senandrijskome Glavnome gradskom trgu. U sklopu bogatoga programa nastupio je i Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe iz Pečuha te KUD Mohač iz Mohača.

BUDIMPEŠTA – Učenici hrvatske gimnazije iz Budimpešte, Evelin Vogel i Ivan Kvadra, kao pobjednici Ekokviza održanoga lani u njihovoj školi, nedavno su boravili u organizaciji profesorice Katice Kuzma na nagradnom ljetovanju u Pakoštanima u neposrednoj blizini grada Biograda. Bilo je to nezaboravno ljetovanje na kojem su se obadvoje dobro osjećali. Opširnije na www-radio.croatia.hu.

PETRIBA, IVANOVEC – Mjesna samouprava sela Petribe već dugi niz godina dobro surađuje s naseljem Ivanovcem. Lani je i službeno potpisan ugovor o međusobnoj suradnji. Kulturno društvo „Katruže“ više puta je nastupalo u Petribi te su učinjeni koraci i u tom smislu da pomažu učenje hrvatskih pjesama i plesa. Petripski načelnik Jože Kranic i predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Čaba Prosenjak 20. lipnja s manjim izaslanstvom boravili su u prijateljskom naselju na svečanoj priredbi na Danima Ivanovca. Predstavnici pomorskog naselja pribivali su na svečanoj sjednici Vijeća MO Ivanovec te na otvorenju radova na izgradnji kanalizacijskog sustava. G. Kranic ujedno je predao pozivnicu na Dan Petribe koji će se održati 22. srpnja.

PEČUH – „Cesta koja nas povezuje“ naziv je hrvatsko-mađarske konferencije koja je održana 28. lipnja u Pečuhu u svečanoj dvorani Skupštine Baranjske županije. Stručnjaci iz dvije države raspravljali su o transeuropskom koridoru V/C.

Drugo izdanje zbirke pjesama Roze Vidaković

U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave XX. budimpeštanskog okruga (Pest-erzsébet) i čavoljske Hrvatske manjinske samouprave, 9. lipnja, s početkom u 13 sati, uz iznimno zanimanje glavnogradskih zastupnika i pridošlih Čavoljaca, u Protokolarnoj dvorani Kulturnoga središta „Csili” predstavljena je zbirka pjesama Roze Vidaković „Iz dubine”.

Goste i uzvanike, među inima, dogradonačelnika XX. okruga *László Konoroczyja*, zastupnika stranke MDF *dr. László Szalayja*, predsjednicu Hrvatske samouprave grada Budimpešte i XI. okruga *Anicu Petreš Németh*, predsjednika naše samouprave II. okruga *Stipana Vujića*, predsjednika čavoljske samouprave *Stipana Mandića*, pjesnikinjinu sestričnu *Kristu Vidaković* te predstavljaju zbirke, novinara i pjesnika *Marka Dekića* pozdravila je predsjednica Hrvatske manjinske samouprave XX. okruga *Roza Plavić*. Nakon izvanredno skladne izvedbe pjesnikinjinih stihova „Uz šumu” i „Ne znam što je” HOŠIG-ova učenika *Marka Rusa*, nazočne je pozdravio i *Stipan Vujić*.

Tijekom predstavljanja zbirke pjesama bunjevačkohrvatske pjesnikinje, u svome uvodnom slovu predstavljajući je ukratko govorio o životnom putu Roze Vidaković, rođene 1922. u Čavolju koja se književnošću, pisanjem stihova, proze i kazališnih komada, počela baviti za vrijeme Drugoga svjetskog rata.

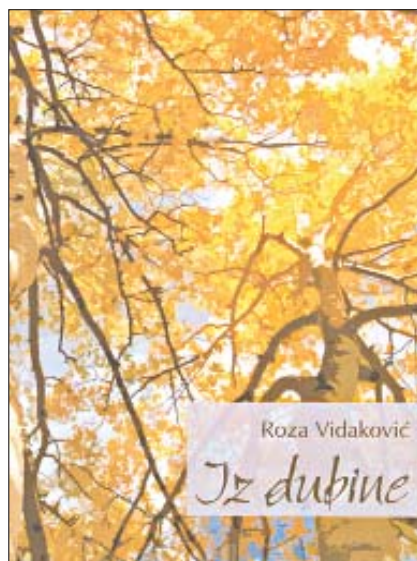
Literarni uradci objavljivali su joj se na

stranicama Narodnih novina i prilogu Nevenu te Narodnom kalendaru. Dobitnica je I. nagrade književnoga konkursa Naših novina 1948., odnosno za poeziju, 1979. g. II. nagrade DSJS-a i Odjela za narodnosti pri Ministarstvu za kulturu. Prva samostalna zbirka pjesama objavljena joj je u izdanju DSJS-a i Tankönyvkiadó. Uredio ju je *Ljubomir S. Lastić*, za tiskak pripremio *Živko Mandić*, a naslovnicu opremio *Đuro Šarkić*.

Tiskana u tisuću primjeraka, knjiga je ubrzo rasprodana; danas je već nedostupna za nove čitatelje. Na poticaj predsjednika Stipana Mandića i uz suglasnost zastupničkog tijela čavoljske samouprave, zbirka „Iz dubine” objelodanjena je u novom „ruhu”, s dopunom desetak prijevoda pjesama autora ovoga napisa. Dakle zbirka, tiskana u Croatici, u 200 primjeraka, doživjela je i svoje drugo izdanje, koje je novčano poduprla Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj.

„Roza Vidaković i usprkos šutnji, pa i izoliranosti u svojoj nevelikoj, neobimnoj zbirci pjesama *Iz dubine* ostavila je nekoliko trajnih vrijednosti, čudesnu moć jednostavnosti, svojstveno, samo jakim pjesničkim talentima. S te strane ova mala pjesnička zbirka, predstavljajući veliko pjesničko čuđenje nad životom i sudbinom čovjeka, u svakom pogledu predstavlja i pjesničko otkriće nesvakodnevnih dimenzija, svjedočeći o svome tvorcu ujedno kao o autentičnom pjesničkom stvaraocu ...”, potvrđuje na

kraju svog esejističko-kritičkog sagledavanja zbirke prof. dr. sc. *Zvonimir Bartolić*.

Nakon predavanja skup su pozdravili *Anica Petreš Németh* i *Stipan Mandić*. Uza sudjelovanje nastavnice *Zite Ostrogonac*, izvodenjem omiljene bunjevačke „Kolo igra, tamburica svira ...”, otpočeo je folklorni dio programa čavoljske mladeži. Zaredali su se plesovi *Polegaj*, *Stari rokoko*, *Keleruj*, *Mazurka*, *Subotičko kolo* i *Kolo*. Plesnu družinu pratio je kvartet „Bačke”: *Erhard Bende*, *Miroslav Šibalin*, *Edmund Bende* i *András Horváth*.

Nakon dojmljivoga književnog i folklornog popodneva posvećenog uspomeni pjesnikinje bačvanskih ravni *Rozi Vidaković* – uz čavoljske kapljice i gastronomske okuse – priređen je prijam i započelo zajedničko prijateljsko druženje.

(m. d.)

Trenutak za pjesmu

Roza Vidaković
(1922. – 1981.)

Pod snijegom

Pokrij, sniježe, sve što je ranjavo,
Mekim plaštem blistave dobrote,
Zavij grane izlomljene blago
U iskrive, kristalne omote.

Nek smrzava krvca u žilama,
Nek presahnu životni sokovi.
To je tek čas – proći će omama,
Proljeće će donijeti život novi.

A sad dođi, sniježe lječitelju,
Umoreno neka sad počine;
Sve su boje u životnu želju
U bjelini tvojoj sjedinjene.

Umro Dragutin Tadijanović

(1905. – 2007.)

Bard hrvatskoga pjesništva Dragutin Tadijanović umro je 27. lipnja 2007. godine u svojoj 102. godini života u Domu za stare i nemoćne osobe „Park” na Peščenici u Zagrebu. Rođen je u Rastušju kraj Slavnskoga Broda 4. studenoga 1905. godine. U Zagreb dolazi na studij, počinje studirati šumarstvo, a potom književnost i filozofiju. Što je i diplomirao. Prvu svoju pjesmu „Tužna jesen” objavio je 1922. godine, a za života je objavio više od 500 pjesama u dvadesetak zbirki.

Uredio je brojna izdanja, djela hrvatskih pisaca, preveo više pjesama stranih pjesnika, sastavio nekoliko antologija, a bio je i predsjednik Društva hrvatskih književnika.

„HAZU je izgubila svoga najstarijeg člana, jer je književnik Dragutin Tadijanović primljen u članstvo Akademije 1953., pa iz toga slijedi da je bio član naše Akademije 54 godine”, izjavio je povodom Tadijanovićeve smrti predsjednik HAZU-a Milan Moguš dodavši: „Dragutin Tadijanović ne samo da je dobro poznao hrvatsku literaturu nego i nekoliko ostalih literatura, osobito europskih. Njegove pjesme ostavile su trag na mnoge pjesnike, generacija koje su dolazile i bile često uzorom pjesničkog izražaja”.

Najpoznatije su Tadijanovićeve zbirke „Sunce nad oranicama” (1933.), „Pepeo srca” (1936.), „Tuga zemlje” (1942.), „Blagdan žetve” (1956.), „Srebrne svirale” (1960.), objavljene u dvadeset izdanja, „Prsten” (1963.) te nekoliko izdanja sabranih djela u više svazaka. (Uredništvo)

Dragutin Tadijanović

Kasni žetelac

Kasni žetelac ne podiže glave
Iznad klasja dozrelog. On žanje.
Brzo žanje; ne vidi da zlatan
Sunčani prah više ne lebdi
Nad poljem. Smrkava se. Kraj njega
Prolazi, lica ražarenog,
Djevojka tamna sa cvijetom u kosi;
Dovikuje mu, uzdrhtalim glasom,
Večernji pozdrav. Al on je ne čuje;
Samo žanje, brzo žanje, sagnut
Nad crnom zemljom; i ne zna,
Kad noć se spusti, da će djevojka
Već otići daleko i samo će njen
miris
Lebdjeti nad strništem. A on će,
Ražalošćen, teškim se vraćati
korakom,
Sam, kasni žetelac.

MOTOVUN – Na ovogodišnjemu Motovunskom filmskom festivalu, koji se održava od 23. do 27. srpnja, István Szabó, jedan od najpoznatijih europskih režisera, bit će predsjednik žirija. Hrvatskoj publici najpoznatiji je njegov film „Mefisto” (1981.), koji mu je donio Oscara, a u novije vrijeme velik uspjeh postiže filmom „Being Julia” (2004.), djelom koje osvaja niz nagrada i još jednu nominaciju za Oscara. U svojoj bogatoj karijeri Szabó je režirao više od 30 filmova.

ZAGREB – Otvorenje izložbe u spomen 91. godine rođenja akademika Zlatka Price održano je 26. lipnja, u zagrebačkoj Galeriji „Prsten”. Postava će biti otvorena do 10. srpnja. Izložbu je otvorio načelnik grada Zagreba Milan Bandić u nazočnosti Pétera Tasnádiya, načelnika grada Pečuha, i Antuna Dubravka Filipeca, načelnika grada Samobora. Izložba je ostvarena u suradnji s Jasminom Jugo-Prica, Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti, sredstvima Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i šport Grada Zagreba te uz potporu Galerije „Zlatko Prica” iz Samobora.

ZAGREB – Kulturno-umjetničko društvo „Preslica” Blato – Zagreb četvrti put je organiziralo manifestaciju Međunarodni folklorni susreti djece i mladih – Zagreb 2007, u nadi kako će to postati tradicionalnim okupljanjem djece i mladih folkloraša iz svih krajeva Hrvatske, ali i mladih iz Europe. Na toj manifestaciji sudjeluju i hrvatska djeca iz dijasporne i iseljene Hrvatske, koji se uz pjesmu i ples družu sa svojim vršnjacima. Ovogodišnjim susretima održanima u Zagrebu od 28. lipnja do 1. srpnja sudjelovalo je petstotinjak djece i mladih koja su nastupala na zagrebačkim trgovima te sudjelovali zajedničkom koncertu folklornih društava (čiji su članovi) održanom 30. lipnja u Koncertnoj dvorani „Vatroslav Lisinski”. Programima susreta sudjelovala je i plesna skupina Hrvatske gimnazije Miroslava Krležu iz Pečuha koju vodi profesor Blaško Stanić.

László Tassi s prvopričesnicima
u Santovu 1976. godine

VINKOVCI – Koncertom mladoga splitskog pjevača Luke Nižetića počelo je još jedno, treće zaredom, Vinkovačko ljeto. U okviru Ljeta 2007, koje se i ove godine održava u organizaciji vinkovačkoga Gradskog poglavarstva, sve do kraja kolovoza u gradu na Bosutu bit će niz događaja. Pokazalo je to i više od četiri tisuće posjetitelja koji su na otvorenju uživali u gotovo trosatnom koncertu popularne zvijezde. Već 6. srpnja na rasporedu je u okviru koncertnog dijela Vinkovačkog ljeta "Tamburaška noć – Vinkovački tamburaši", a 13. srpnja nastupa "Magazin". Osim sada već uobičajenih koncerata u pješačkoj zoni grada, ove godine bit će još i izložaba, kazališnih predstava te športskih nadmetanja.

ČAVOLJ – Hrvatska manjinska samouprava sela Čavolja u nedjelju, 8. srpnja, u okviru Dana sela prigodnom svečanošću, koja će se upriličiti u klupskim prostorijama u sjedištu Hrvatske samouprave, obilježiti će 55 godina čavoljskoga «Bunjevačkog kulturnog kruga». Nakon dočeka gostiju i uzvanika, prisjećanje počinje u 13.30 sati polaganjem cvijeća preminulim članovima Bunjevačkoga kruga na mjesnom groblju, a u 14 nastavlja se pozdravnim riječima načelnika sela Jánosa Berte, osnivača i dugogodišnjeg voditelja Bunjevačkoga kulturnog kruga dr. Miše Mandića, koji će ujedno predstaviti i postavljenu izložbu, te predsjednika Hrvatske manjinske samouprave Stipana Mandića. U 15 sati slijedi kulturni program u kojem nastupaju Dječja i odrasla bunjevačka plesna skupina u pratnji Orkestra «Čabar» iz Baje pod vodstvom Jakaba Tiszaija.

Nardarski kiritof na Hrvatskom danu

Nisu samo petrovski tamburaši zabavljali, nego su i oni imali nekoliko srićnih trenutkov

Ljetos Hrvatska manjinska samouprava u Nardi se je odlučila da će malo pothititi s takta obični kiritof u vlašćem selu. Zato je najprije pozvala k proslavi na granicu 17. junija, nedilju, a potom na kulturni program Hrvatskoga dana. Med časnim gosti iz Austrije, Hrvatske i Ugarske uz ostalo su pozdravljeni Mijan Šimac od Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, Matija Šmatović, dopredsjednik Hrvatske državne samouprave, Marija Pilšić, predsjednica Društva Gradišćanskih Hrvatov, Joško Čenčić, načelnik Čembe, Branko Vrtarić, dogradonačelnik Murskoga Središća, Miljenko Cmrečak, predsjednik Gradskoga vijeća Mursko Središće. Folklorno otpodne su otvorili svečanim govorom Mijan Šimac ter Matija Šmatović, istaknuvši pri tom, koliko su važna ovakova spravišća za hrvatske zajednice. Jačkarni zbor iz Narde uz glas harmanije je i muzički postavio temelj-kamenac programu, a HKD Gradišće iz Petrovoga Sela je izvelo Bunjevački svit ter žetvenu koreografiju. Atrakcija

ovoga kulturnoga otpodneva je bila prez sumlje nastup nardarskih tamburašev, ki su se začeli vježbati prije par misec, pod rukom Rajmunda Filipovića. Veliko presenećenje su čudami sprohadjali sa suzami u oči, dokle su gledali svoje nukiće, kćerke i sine i dokle se je još jednoč proširio prekrasni zvuk tambure. Prisički jačkari pod dirigiranjem Mirka Berlakovića takovo raspoženje su dočarali pod šator, koji se je skoro našgao od neizdržljive vrućine, da na kraju su jur i iz publike s njimi skupa pjevali hrvatske melodije. Petroviski tamburaši „Koprive” su predstavili bojspek profesionalni muzički blok, a muži Gradišća su dali razlog gledateljem za burni aplauz, i to za tanac s nožem, roglji i flošom na glavi. Na večeru je fanjski perkelt kuhala Bošičeva marljiva brigada i vjerujem da odvud nigdor ni mogao projtj domom žedan i gladan. Dan je završio bal, jedno vrime su igrali svirači u nardarsko-prisičkom sastavu, a za njimi je došla na red petroviska Pinkica.

-Tiho-

POZIVNICA

Kaniška Hrvatska manjinska samouprava srdačno poziva vjernike na

SVETU MISU NA HRVATSKOM JEZIKU

koja će se održati
13. srpnja 2007. s početkom u 18 sati
 na hodočasnome mjestu
 u **Homokkomáromu**
 (15 km od Kaniže).

Dolazite li iz drugih hrvatskih regija,
 javite nam na
 e-mail adresu:
vargovicsmaria@freemail.hu.

Kuharska brigada, pod peljanjem Emila Bošića

Marija Šmatović, potpredsjednik Hrvatske državne samouprave, je otvorio Hrvatski dan

Dani sela u Gari

Folklorna večer i natjecanje dvoprega

János Varga iz Gare s pobjedničkim peharom

U Gari, u suorganizaciji Seoske i mjesnih manjinskih samouprava, te mjesne konjičke udruge, 16.-17. lipnja održani su Dani sela, koji su prve večeri u mjesnom domu kulture uljepšani folklornom večeri na kojoj su među ostalima nastupili gostujući KUD «Vodenica» iz Bačina i domaća Omladinska folklorna skupina iz Gare.

Drugog dana, u nedjelju, na novouređene konjičkom terenu priređeno je drugo

zaredom natjecanje dvoprega za Kup Bačke i Kup Gare, na kojem se okupilo više od trideset dvoprega i oko tri tisuće posjetitelja iz Gare i okolnih naselja. Najuspješniji bio je domaći natjecatelj János Varga, koji je zamlao osvojio dvostruku krunu. Jedina žena u muškoj konkurenciji bila je njegova kći Dalma Varga (bivša učenica Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu), koja ovaj put nije postigla zapažen rezultat, ali je opet pokazala zavidno umijeće u vožnji dvoprega. U natjecanju za Kup Bačke s osvojenim trećim mjestom može se pohvaliti i Szilárd Vörös, načelnik Sentivana, dugogodišnji voditelj tamošnjega Tamburaškog sastava. Dani sela obogaćeni su i brojnim popratnim sadržajima, zabavnim programima za djecu i mladež, ali i odrasle.

Konačni rezultati:

Za **Kup Bačke**: I. mjesto János Varga (Gara), II. Gábor Vinkó (Baja) i III. Szilárd Vörös (Sentivan).

Za **Kup Gare**: I. mjesto Gábor Vinkó, II. János Varga i III. József Földi (Seksar).

S. B.

Omladinska folklorna skupina iz Gare

Otac i kći: János Varga i Dalma Varga

KUD „Vodenica” iz Bačina

PETROVO SELO – Potresla je vist stanovnike sela da će dugoljetošnji hrvatski gospodin sela, rodom iz Hrvatskih Šic, Ivan Šneler projti u mirovinu, vjerojatno jur u augustušu. Za duhovnika 72-ljetošnji dušobrižnik posvećen je 1959. ljeta u Sambotelu. Služio je Boga u ugarskom selu Nyógréu, Sömjénmihályfi i Nagysimonyi. Za farnika Petrovoga Sela bio je imenovan 1978. ljeta.

Njegova velika zasluga leži i u tom da je organizirao izgradnju farofa, restauriranje oltarov, kipov i štatuov, a ne nazadnje i stalnu obnovu crkivov.

SUMARTON – Nekadašnji Sumartonac Antun Rodek, koji sada živi u Hatvanu, 23. lipnja priredio je Dan Rodekovih na koji su se odazvali ljudi iz raznih mjesta Mađarske, koji se prezivaju Rodek. Na susretu bilo je i mladih i starijih, njih je pozdravio načelnik Lajoš Vlašić i predsjednik manjinske samouprave Joža Đuric.

Nazočni su mogli uživati u programu kulturnoga društva: u plesu školske djece, u pjevanju zbora i sviranju tamburaša.

SEMENINCE (Muraszemenye) – Prvi put su se u međunarodnu vožnju čamcima po Muri uključili ljubitelji veslanja i iz Mađarske. Od Austrije do Hrvatske, do Dekanovca. Sudionici veslanja plovili su na putu nekadašnjih ribolovaca. Kako bi se malo odmorili, iskricali su se kod Semenince gdje su ih čekali programom puhači letinjske Glazbene škole, i učenici svirači pomurskih hrvatskih naselja.

MOHAČ – Fotoizložba umjetnika Marija Romolića „Hrvatska Baranja u slikama” otvorena je u Muzeju „Dorottya Kanizsai” 5. srpnja, u organizaciji pečuskoga Doma umjetnosti i književnosti, mohačkoga Muzeja „Dorottya Kanizsai” i pečuskoga Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe.

IZVAR – U tome malom šomodskom naselju na posljednjim izborima za mjesne i manjinske samouprave utemeljena je hrvatska samouprava na čijem je čelu Tibor Hudak. Ta je samouprava u lipnju, u suradnji s mjesnom samoupravom, organizirala Dan sela, a među ostalima u kulturnom programu nastupio je i Ženski pjevački zbor Korijeni iz Martinaca.

SAMBOTEL – Hrvatska manjinska samouprava u dotičnom gradu, za svoje članke i jačkare zbora „Djurdjice“ je priredila skoro jednodnevni izlet u Transilvaniju. Petak, 6. juliya, se je ganula grupa od 40 članov na put prik Nagyvárada do Kolozsvára. Drugi dan stoji na programu upoznavanje s naseljem Torockó, ovo mjesto ima u vlasništvu i nagradu Europa Nostra. Pišačka tura, putovanje u Marosvásárhely takaj nosi u sebi zanimljivosti. Nedilja se začme nastupom zbora u solnom rudniku, potom slijedi posjet Dičjemu domu u Szováti. Četvrti dan je grada Székelyudvarhelya i za pohod okolice od sajma do spomin-mjest. 5.-6. dan je posvećen Hargiti, zviranjku u Homoródfürdőu, crikvu u Csíksomlyóu. 12. juliya, četvrtak, izletnici će još usput stati u Székelykeresztúru i Segesváru, a po ovoj bogatoj turneji gvišno će se vratiti domom s doživljaji puni.

SAMBOTEL, NARDA – Bunjevačko kolo iz Subotice se je pred kratkim obratilo s prošnjom dr. Šandoru Horvatu, direktoru Željeznožupanijskih muzejev i bivšemu poglavaru Narde, da za likovne umjetnike te grupacije organizira dvodnevni sadržajni program u kom bi se mogli najti s Gradišćanskimi Hrvatima, a i s umjetnici ove okolice. Tako će 6. juliya, petak, dospiti jedan autobus od kih 15 umjetnikov, ki će pohoditi Kiseg, Velembu, Sambotel i Nardu. Posjetiti će se brojni muzeji, znamenitosti, a druženje s Hrvatima u Nardi, po Horvatovi riči „bit će opet jedna lipa prilika da se održava i očuva naše Hrvatsvo“.

SANTOVO – Santovačka Hrvatska manjinska samouprava na svojoj posljednjoj sjednici održanoj 20. lipnja, uz drugo, donijela je i odluku o raspisivanju natječaja za podupiranje mjesnih hrvatskih udruga, zajednica i pojedinaca. U proračunu za 2007. godinu u te svrhe izdvojeno je 100 tisuća forinti, a podupirat će se aktivnosti vezane za očuvanje kulturne baštine i njegovanje materinske riječi. Prije svega sufinancirat će se organiziranje raznih hrvatskih programa, sudjelovanje u ljetnim taborima za djecu i mladež, posjećivanje hrvatskih priredaba, nabavljanje hrvatskih knjiga i drugih izdanja. Natječaj je otvoren do kraja godine, a po natjecatelju se dodjeljuje najviše 25 tisuća forinti.

Dani lova Baranjske županije

Šandor Kiš iz Luga dobio visoko mađarsko odličje

Izaslanstvo LS OBŽ s biskupom Mayerom

U Hetvehelyu (nedaleko od Selurince) održani su „Dani lova Baranjske županije“ na kojima, sad već tradicionalno, nastupa i Lovački savez Osječko-baranjske županije. Sama manifestacija započela je svetom misom koju je govorio biskup Mihály Mayer s lovcima svećenicima Jozom Egrijem i Ladislavom Rontom. Oltar u crkvi bio je posebno uređen trofejima i zelenilom, gdje su za vrijeme mise svirali rogisti s posebno pripremljenim lovačkim melodijama. Po završetku mise slijedilo je svečano otvorenje gdje je govorio dr. József Bodnár, predsjednik lovačkog saveza Baranjske županije, između ostalog naglasivši zadovoljstvo višegodišnjom suradnjom s Lovačkim savezom OBŽ. Tom prilikom uručena su i lovačka odličja Mađarskoga lovačkog saveza zaslužnim mađarskim lovcima između ostalih i Šandoru Kišu iz luškoga Lovačkog društva „Fazan“ za razvijanje suradnje s Lovačkim društvima s područja Baranje, ali i dvaju zbratimljenih saveza. Kiš je dobio Hubertusov križ. Zlatko Stolnik, predsjednik Lovačkog saveza OBŽ, iskoristio je prigodu da uime Hrvatskoga lovačkog saveza dodijeli dva odličja, Franji i Renati Barić iz Pečuha. Posjetitelji su imali prilike uživati u brojnim sadržajima, između ostalih u zanimljivoj izložbi slika „Priroda i divljač“, kinološkim programima, vježbama sokolara, glazbi, izložbi trofeja divljači, plesu ... Zajedno s lovačkim društvima iz

Detalj sa svečanog otvorenja

Baranje, na štandovima na otvorenom predstavio se i Lovački savez OBŽ manjom izložbom slika iz rada Saveza, ali i kotlovinom od divljači koje je i ovoga puta odlično pripremio Josip Kalkan iz LD „Sokol“ Koška. Valja spomenuti i velik broj posjetitelja lovaca iz Belog Manastira, Batine, Našica, Petrijevac, Virovitice, Slatine i drugih mjesta. Za vrijeme održavanja manifestacije predstavnici Lovačkog društva „Zec“ Semeljci koje je predvodio Grgo Lončarević dogovorili su daljnju suradnju s Lovačkim društvom iz Semelja. Prvi posjet predstavnika semeljskih lovaca bio je već u lipnju ove godine za održavanja manifestacije „Dani općine Semeljci“.

Tekst i snimka: Goran Andrašević

Pečušci na Gospićkom openu

Od 15. do 17. lipnja članovi pečuškoga Hrvatskog kluba ISOTEQ boravili su u hrvatskom gradu Gospiću na poziv mještana koji su bili naši gosti lani u Pečuhu na našem prvom turniru. Gospićki open organiziran je četvrti put. Milan Radošević, tajnik gospićkoga Hrvatskog kluba „Ban Jelačić“ i njegova ekipa mnogo truda su uložili u profesionalnu organizaciju toga športskog događaja. Na Hrvatskom turniru bilo je 250-ak hrvača iz raznih država (Italija, Mađarska, BiH i domaćini), a način hrvanja bio je grčko-rimski.

Nakon pet sati putovanja stigli smo u Gospić, gdje su nas čekali domaćini s ukusnim objedom. Slobodno popodne iskoristili smo za odmor i kupanje u moru u Karlobagu, udaljenom 30 km od Gospića. Najveći sponzor tog događanja bila je gospićka Vojarna „Eugena Kvaternika“, gdje su bili osigurani smještaj i prehrana. Drugi dan ujutro na mjestu natjecanja smo ugledali prekrasnu, suvremenu športsku dvoranu gdje je bilo sedam strunjača na kojima se odvijala borba hrvača. Balint Drinoci, učenik naše pečuške škole, bio je u kategoriji za 33 kg težine, koji je toga dana na svim svojim nadmetanjima pobijedio, pa je ušao u završnicu. Balaž Drinoci se borio među kadetima. U prvoj borbi pobijedio je protivnika Talijana, a u završnici je izgubio od hrvača Dél-Zselica iz Mađarske. U borbi za brončanu medalju borio se s ličkim hrvačem, koji ga je pobijedio, stoga je Balaž osvojio peto mjesto.

Nakon hrvanja, koje je trajalo cijelo prijepodne, zavrjedeni odmor proveli smo na moru, a nakon večere posjetili smo Memorijalno središte Nikole Tesle, velikoga hrvat-

skog izumitelja. U njegovoj rodnoj kući u Smiljanu pogledali smo stalni postav. Upoznali smo i njegove najvažnije izume, koji su pokrenuli i promijenili svijet. Taj je dan zaključen banketom, gdje je poslužena janjetina. Zadnjeg dan turnira borbe su se odvijale samo na jednoj strunjači. Naš jedini finalist Balint Drinoci i tada je pobijedio protivnika, člana Kluba „Hrvatskog dragovoljca“, pa je osvojio zlatnu medalju.

Sretni zbog postignutih rezultata, navečer smo krenuli svojim kućama. Bilo nam je lijepo u Hrvatskoj, stekli smo mnogo prijatelja. Športaši su uživali u turniru jer su domaćini spojili rad, hrvanje s odmorom na moru.

Reka Drinoci

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fičehaza

Škola

Došlo je ljeto. Škola je prazna, potpuno pusta, nijema i gluha. Ne čuje se u njoj čak ni muha. Razmišlja škola: „To mi je kazna. Bila sam prema djeci stroga, popraviti se moram stoga. Svladati moram svu školsku građu kada se djeca vrate da svi nadu u imeniku petice samo, da uzviknu svi «Mi sve znamo». To barem meni stvar je laka – razmišlja škola, tužna bez daka. Dočeti moram skupljati znanje, svladati moram sve bez greške iz ovih knjiga. Uh, baš su teške! Nešto mi je u glavi stalo, bolje će biti da prije malo otidem i ja na ljetovanje.“ Istoga trena sjela u kola i otišla. I gdje je sad škola? Izgubio joj se svaki trag. Pošla je, kažu, na Galapagos.

Amina Aliustić, 5. razred,
Osnovna škola Miroslava Krleža Dečuh

VLAŠIĆI – U Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata u Mađarskoj, u Vlašićima na otoku Pagu, od 17. lipnja do 8. srpnja ljetuje tristotinjak djece učenika naših škola u Mađarskoj. Djeca borave u tri turnusa u trajanju od po tjedan dana. U prvom turnusu u jezičnome taboru održanom od 17. do 25. lipnja boravilo je 94 učenika koji su se prijavili iz svih krajeva Mađarske, dok su sljedeća dva turnusa u znaku plesno-tamburaškoga tabora, od čega je prvome sudjelovalo 90, a drugome 80 učenika. Interes za plesno-tamburaški tabor bio je iznad očekivanja, a suradnica HDS-a Zdenka Šibalin kaže kako je to u prvom redu zahvaljujući više nego prijateljskim cijenama po kojima su ove godine djeca mogla boraviti u taboru. Jezični tabor odlikovala su zanimanja prije podne, a radilo se u okviru jezičnih vježba, narodopisa, kreativne radionice. Taboru su ove godine pribivala djeca iz Santova, Pečuha, Šeljina, Martinaca, Baje, Lukovišća, Salante, Fičehaza, Mlinaraca, Belezne i Dušnoka. Uza zanimanja i učenje polaznicima tabora ostalo je vremena za izlete po otoku Pagu, pogledali su gradove Pag i Zadar te krstarili kanalom oko otoka Ugljana. Voditeljica jezičnoga tabora bila je profesorica Biserka Brindza, tamburaškoga dijela plesno-tamburaškoga tabora Stipan Krekić i Stipan Kovačev, a za plesni dio bio je zadužen voditelj KUD-a Baranja Đuro Jerant sa svojim animatorima te Zorica Zomborčević voditeljica KUD-a Gara.

Podsused – Sambotel: 15 ljet prijateljstva

Jubilarno spravišće s vjerskim izletom

Druga junijska subota je našla kih 40 sambotelskih Hrvatov na putu prema Hrvatskoj. Za nje je jur poznata ta cesta na koj se jedno ljeto vozu prijatelji iz Podsuseda do Sambotela, a drugo ljeto pak obrnuto. Na početku su ti sastanki još gušći bili med vjerniki, jačkari crikvenoga zbora župske zajednice sv. Ivana Bosca ter med pjevači „Djurdjice”, sambotelskoga zbora Hrvatske manjinske samouprave i drugimi Hrvati u tom spomenutom varošu, a sve je počelo za vrime predsjednikovanja Vincija Hergovića.

Malo zadržavanja na ugarskoj strani zavolj dokumentacije, pak smo jur u Lipoj našoj, a ovo prekoračenje granice svaki put, kot da bi znova i znova nekako toplije stiskalo gradišćansko srce. Franci Jurašić i Laci Škrapić i zavolj vrućine nukaju črljeno ali bijelo, kad je pogibelnno preveć vode izgubiti, ali teško se je osloboditi i od Jurašićevoga žganoga ko posebno rano ujutro znamda i tuče. S malim zakašnjenjem dospenemo do glavnoga podsusedskoga trga, kade nas jur čekaju dobro poznati tovaruši, uz ostalo vik veseli gospodin župe Tunja Blažević, Drago Budiselić, koordinator i glavni organizator druženja, od svih zvan Drago bači, Branko Rakasović, dirigent zbora, drugačije kolega novinar u mirovini, ter na prvi, ali i na drugi pogled simpatični Siniša Mihović ki je zasad odgovoran za omladinske kontakte, ali kako smo doznali, vrijeda bude i nasljednik Dragobačija u peljačtvu. Kušci, objamljenja, smih, suze radosti u oči. Ovako je vik kad se strefu tovaruši, oni ki se znaju rado imati ter poštovati jedno drugoga. Još malo vrimenta za ofrišćanje pak svi skupa, domaćini s posebnim autobusom, krenemo prema Kamenskom, pavlinskomu samostanu kojega je dala

sazidati 1404. ljeta Katarina Frankopan. Crikvica i danas nosi znake, rane Domovinskoga rata, pokidob je ovde stala dost dugo vrime i bojna linija. Koliko kvara su načinjili ovde neprijatelji, to doznajemo iz povidajkov, a i vidi se u cijeloj okolici, kade još nisu skupasabrane mine. Za naše oči i uho malo neobična maša za nerodjenu dicu duglje dura nego što su na to računali sami organizatori. Uza to jedni si dušu napunjuju u crikvi, drugi pak u hladu lipa si išću spas. Poslanik Turističke zajednice Karlovca jur u centru grada govori o povijesti, a u sljedećem trenutku smo već u drugom dijelu varoša kod crikve sv. Josipa, kod prvoga Božjega doma čiju gradnju su odobrili još za vrime komunizma. To sve ide pod geslom domaćinov „Putujmo Hrvatskom!” jer njev je cilj da Gradišćanski Hrvati sve više doznaju o staroj domovini. Kad se penje bus u Plješćevičku goricu, med vinogradu i drob sanja o veselju tijela. Ugodna muzika sprohadja fanjski objed, a nij ovde nijednoga gdo bi mogao najzad držati noge i stop reći raspoloženoj grupi. Različiti plesni stili se minjaju na placu, iz cijeloga guta se jači. Ovde bi i mladji mogli lecku dobiti kako se pleše s

Djurdjice prilikom crikvenoga koncerta

Jubilari, tovaruši

Predsjednik Hrvatske manjinske samouprave u Sambotelu Laslo Škrapić u društvu podsusedskoga župnika Tunje Blaževića

batikami, štapami i boli, i kako se da obladati umornost i mlahavost kad se napuni restoran poznatom melodijom. Nij počivka ni u pauzi, kad zastaje svirkom duet, onda gradišćanski i hrvatski pjevači si spustu glas u luft, a drugi gosti bojsek imaju čemu se začuditi. Tančeno otpodne kot vik friško odleti, a kad je štimung na vrhuncu, uprav onda se mora zbogomdati, a ta rasanak se vliče još s notom, zadnjim valcerom na terasu. A što ćemo drugo, moramo se pašćiti kad nas čekaju gostodavatelji, kade budemo smješćeni za jednu noć. Nedilju, u mjesnu crikvu gradišćanska delegacija stupi posebno, za tamošnjim dušobrižnikom ki i za vrime crikvenoga obreda večkrat spomene i prosi aldov na Gradišćanske Hrvate ki su skoro 500 ljet u tudjoj domovini sačuvali materinski jezik i svist hrvatsku. Za mašom predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Laslo Škrapić se obrati s riči zahvale domaćinom, a kratki koncert zbora Djurdjice je samo dodatni dar slušateljstvu. Nastavlja se sprijateljjevanje pred crikvom uz tamburašku glazbu, hladno pilo i slatko jilo, ni početka nij kraja skupnomu jačenju, diskutiranju, a toga svega imamo još toga žarkoga otpodneva s još jednom zabavom. Izminjaju se lipi dari, svaki gost ekstar dobije paket Hrvatske turističke zajednice, Kalendar Danice od Hrvatskoga književnoga društva sv. Jeronima, a pokidob nismo u moći odrinuti minute najzad, dojde i prebrzo do skupnoga poziranja pred brojnim snimali, a onda ruke u vis ter pozdravi. Do doma se smijemo skupnim doživljajem, a jur je gusta škurina kad svi se razajdemo u noć, ali nas nevidljivo griju još ljubezni traki podsusedskoga prijateljstva.

-Timea Horvat-

Jelica i Namida

Mladenka s bombonijerom, moda koja osvaja i Mađarsku

Jelica Balatinac Hoffman, živa je i okretna osoba – složiti će se sa mnogim svima koji je poznaju. Rođena je u baranjskom Olasu, živjela je i radila u Pečuhu i Mišljenu, danas u Budimpešti. Nedaleko od sjedišta našeg uredništva već više od godinu dana ima svoj salon. Namida, nazvan po slogovima u imenima njezine troje djece, Ane, Mikija i Fride. Salon Namida bavi se izradom ukrasnih predmeta i suvenira vezanih uz vjenčanje, poklona za blagdane i svečane prigode poput Majčinog dana, rođenja, krštenja, banketa ...

U Namidi ćete naći sve ono što vam je potrebno da vaše vjenčanje bude izrazito otmjeno, počevši od izgleda pozivnice, zahvalnica, kutija za kolače, salveta, i neizostavnih bombonijera koje su do prije desetak godina bile nepoznate u Mađarskoj, a Jelica ih je već tada u Mišljenu počela izrađivati. Vidjela je bombonijere prvi put u Hrvatskoj, i oduševila se njima. Tu su i ukrasi na suvratcima (reverima), jastučići za

prstenje, prigodni nakit, sve one potankosti koje vaš stol mogu učiniti osebnim i onakvim kakvim ga zapravo vi sami osmislite, naravno, uz Jeličinu pomoć.

Jelica se bavila svačim, rekla bih ja, a ona bi se složila sa mnogim. Dugo je radila u pečuškom regionalnom studiju Mađarske televizije, u pečuškoj hrvatskoj školi, te na mjesnoj televiziji u Mišljenu, a već u tome selu počela se baviti svojim sadašnjim zanimanjem. „Bila sam s prijateljicom u posjetu Splitu i Poreču“, priča mi Jelica, te nastavlja, „šetajući ulicom, rivi, ugledali smo veliku pletenu košaru punu bombonijera koje se daju gostima prilikom vjenčanja. Ušle smo u radionicu, i raspitali se kako se one rade. Otišli smo u Osijek, uspostavili veze i počeli izrađivati bombonijere. Posjetili smo stručnu izložbu u Splitu gdje smo se upoznali s dragim gospođama koje su imale veleprodaju u Zagrebu. U dodiru s njima mi smo počele to raditi u Mišljenu, nabavljajući sav potreban materijal iz Hrvatske. I danas nabavljamo materijal iz Zagreba“, kaže Jelica. Salon Namida smješten je u Bajcsy-Zsilinszkyjevoj ulici. Kada je Jelica prvi put bila na budimpeštanskoj izložbi sa svojim proizvodima, svi su bili oduševljeni, i svi su se pitali što su to bombonijere. Objasnila je kako je to zapravo zahvala mladenaca gostima. Sjetimo se samo, tako je bilo uvijek, mlada i mladoženja svojim gostima uvijek su zahvaljivali. Nekada je to bio običaj i kod hrvatskih etničkih skupina u Mađarskoj. Kod Šokaca u Olasu poklanjala se za uspomenu izvezena maramica, tkanje, jabuka, mašne ... Nekako se to izobičajilo, a sada se opet vraća i sve je veća potražnja upravo za bombonijerama, zahvalnicama. Velika su moda one u Francuskoj, Italiji, a i u Hrvatskoj. Danas već ima više radionica u Mađarskoj koje se bave njihovom izradom. Kada u našu radionicu dođe mlada, ona izabere boju, detalje, oblik i može oblikovati bombonijeru, reče mi Jelica. Neke već danas kod nas kupuju samo materijal i same kod kuće prave bombonijeru, ali mnogima upravo mi izrađujemo.

Ispred Jelice na stolu ima trisotinjak bombonijera u kombinaciji zelene i bijele boje. One idu u Olas, k olasko-katolijskim mladencima Milanu i Kati. U bombonijeri se nalaze specijalni bomboni od badema preliveni šećerom koji se ne topi, godinama može trajati. Uz njih priliči ceduljica s imenima

mladenaca. Kada se bombonijera daje gostima? Ako bi mlada svakome posebno htjela dati bombonijeru, onda ona ide oko stola i dijeli ih iz košare, ali ako se poklanja velika bombonijera, onda se obično daje jedna po obitelji. Takva veća bombonijera stavlja se na stol i njezina boja obično je u skladu s bojom stolnjaka, salveta ... Lani je u modi bila narančasta boja, ove godine većinom traže zelenu boju; bež, zlato, srebro ove godine ne ide, ali se zato bordo uvijek traži.

Ljipe pozivnice naći ćete u Namidi. Bez pozivnica nema svatova, ukras na suvratku, moda iz francuskih krajeva.

Sve ono za što niste znali da postoji, male sitnice koje znače ljepotu i uspomenu, naći ćete u Jeličinu salonu. Jelica je često i pozivana na svadbe za koje radi ukrase, tako je bila pozvana i u svadbu u Nigeriju kojoj je nazočilo dvije tisuće i petsto gostiju. Kolike su danas svadbe?

Današnji prosjek gostiju u svadbi je od 130 do 170. Još uvijek ima velikih svadbi, ali one nisu svakodnevna pojava. Nedavno je jedna mlada odnijela 750 bombonijera iz Namide. Kada buduća mladenka uđe u trgovinu, cilj nam je napraviti cijelu svadbenu kolekciju, od pozivnice, jastučića za prstenje, bombonijere, zahvalnicu ... Stalno moramo biti u trendu, a moj je cilj ovamo u Budimpeštu donijeti radionicu gdje će se na licu mjesta izrađivati ovi ukrasi, gdje će ih, oni koji to žele, moći i sami izraditi uz našu pomoć i uslugu koju pri tome nudimo, kaže Jelica. Tako u kolovozu Jelica u salonu priređuje otvoreni dan i predstavljanje svojih ukrasa. Oglašava se putem neta, pa narudžbe stižu ne samo iz Mađarske nego i cijele Europe. Jeličini se ukrasi mogu naći u osamdesetak radionica u cijeloj Mađarskoj. Sve više se nose ukrasi koji se vežu uz krštenje. Najveća je Jeličina želja plasman vlastitih proizvoda u gradu valcera, u Beču.

B. P. B.

ŠPORT
Nogomet**Hrvatski nogometni klubovi u
eurokupovima**

Liga prvaka

**Dinamo – Khazar Lenkoran
(Azerbejdžan)**

Prošloga tjedna u švicarskom Nyonu izvučeni su parovi pretkola eurokupova. Prema tome Dinamo Zagreb u prvom pretkolu Lige prvaka (17./18. srpnja, a uzvrat 24./25. srpnja) kao nositelj igrat će s Khazar Lenkoranom iz Azerbejdžana, prvu utakmicu u gostima. U drugom pretkolu (31. srpnja/1. kolovoza, a uzvrat 7./8. kolovoza) pobjednik iz tog susreta igra s pobjednikom iz susreta Domžale (Slovenija) – Tirana (Albanija). Ako Dinamo prođe dva pretkola, ždrijeb trećeg i posljednjeg pred ulazak u skupine Lige prvaka je 3. kolovoza, a utakmice su 14./15., odnosno 28./29. kolovoza:

Kup UEFA

**Hajduk Split – Budućnost
Podgorica (Crna Gora)
Slaven Belupo – Albanske Teute
(Albanija)**

Hajduk Split će u prvom pretkolu Kupa Uefe igrati protiv Budućnosti iz Podgorice, a Slaven Belupo za protivnika je dobio Albanske Teute iz Drača. Utakmice se igraju 19. srpnja i 2. kolovoza, a parove drugog pretkola saznat ćemo 3. kolovoza.

Atletika

*Blanka Vlašić opet preko dva metra,
osvojila miting u Moskvi*

Najbolja hrvatska atletičarka Blanka Vlašić, preskočivši točno dva metra, osvojila je prvo mjesto u skoku u vis na mitingu u Moskvi. Blanka je sve visine preskočila iz prve, a pokušala je tripiti na 2,05, ali nije uspjela. Drugo mjesto osvojila je Ana Čičerova s 1,98, a treća je bila Jekaterina Savčenko s preskočenih 1,96 metara.

Nogometni turnir veterana u Keresturu

Keresturska momčad

Nogomet među Hrvatima oduvijek je bio vrlo omiljen šport. Igra je za njih uvijek prilika za rasonodu, zabavu, druženje. Već dugi niz godina ova igra nadišla je i granične prepreke. Keresturski nogometaši već više godina dobro surađuju sa svojim kolegama onkraj Mure, iz Donje Dubrave i Male Subotice. Iz godine u godinu svaki put na drugome mjestu organiziraju nogometni turnir. Ove je godine organizacijske poslove preuzeo Kerestur, gdje su 23. lipnja na nogometnom igralištu održane utakmice za veterane. Na otvorenju postrojene momčadi pozdravili su načelnik sela Lajoš Pavlic i predsjednica Hrvatske manjinske samouprave Anica Kovač. Susret nogometaša najavile su i mažoretkinje mjesne osnovne škole, a lopta je bila izbačena iz neba, iz letećega zmaja. Nakon nadmetanja u nogometu svečano su uručene nagrade. Pehar za prvo mjesto preuzeli su nogometaši iz Male Subotice, za drugo Kerestur, a za treće mjesto Donja Dubrava. Fićehasci su spretniji bili u plesu na večernjoj zabavi održanoj u osnovnoj školi. *beta*

Fotografije: Anica Kovač

2007.07.07.
SUBOTA • SZOMBAI • SAMSTAG
21.00

MLADA GENERACIJA^(H)

SLAVONSKÉ LOLE^(HR)

2007.07.08.
NEDILJA • VASÁRNAP • SONNTAG
15.00 FOLKLOR OTPODNE • DÉLUTÁN • NACHMITTAG
17.00 VESZPRÉMER KLEZMER BAND
19.00 BIG MOUSE BAND

PET^o NO^o FESTIVAL SZENTPÉTERFA
PETROVO SELO
JUL. 7-8.

100% ÉRTÉKESÉLY, SZÉP SZEREPFOLK, BÉLÉKELÉS A GYERMEKRENEKREKÉRT ÉS A KÉPESÍTÉSÉRT, 40% NYELV ÉS ÉRTÉKESÉLY